СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК XLVII. Ч. 287. Джерзі Сити, Н. Дж., понеділок, 11-го грудня 1939. No. 287. Jersey City, N. J., Monday, December 11, 1939. VOL. XLVII
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

АМЕРИКА ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ АНҐЛІЙСЬКОЇ БЛЬОКАДИ

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту, Кордел Гол, вислав офіційний протест на руки анґлійського уряду, з приводу недавнього рішення Анґлії цілковито бльокувати береги Німеччини й арештувати на морі всі невтральні кораблі, не лиш ті, що довозять, але й ті, що вивозять ріжні продукти з Німеччини. З леґального боку така бльокада не є оправдана. В ноті американський уряд висказує легку погрозу, що коли Анґлія буде перешкоджати, а то й конфіскувати ріжні продукти, що знаходяться на американських кораблях, а що походять з Німеччини, то це готово потягнути за собою домагання винагороди.

АМБАСАДОР КЕНЕДІ ДАЄ ПЛЯН, ЯК УЖИВАТИ АМЕРИКАНСЬКИХ КОРАБЛІВ.

ВАШИНҐТОН. — Американський амбасадор до Лондону, Джозеф Кенеді, що тепер перебуває на вакаціях в Америці, мав з президентом Рузвелтом довшу розмову, підчас якої розвивав плян, як затрудновати американські кораблі, щоб вони були чинні, а водночас, згідно з невтральностевим законом, не наражались на воєнні небезпеки. Отож він говорив, що внаслідок війни анґлійські кораблі зовсім опустили деякі морські торговельні лінії, і по них могли свобідно плавати американські.

Перед ґазетярами Кенеді також говорив про европейську війну. На запит, як довго вона може потревати, він відповів, що ніхто про це не знає. Зате знають усі, що коли вона досить довго потреває, то настане страшне потрясення в цілім світі й занепад нинішньої цивілізації.

ГУВЕР ЗАЙМАЄТЬСЯ ПОМІЧНОЮ АКЦІЄЮ ДЛЯ ФІНІВ.

ВАШИНҐТОН. — Бувший президент Герберт Гувер, який ведавився підчас минулої світової війни помічною акцією в Европі, тепер став головою помічної акції Фінляндії. Він видав заклик до всіх, щоби поспішали з дарами в грошах і натурі. На той заклик уже відгукнулось чимало осіб і інституцій.

ЮНІЇ ТАКИ СЕБЕ ВЗАЄМНО ПІКЕТУЮТЬ.

НЮ ЙОРК. — Хоч посадник Ля Ґвардія заборонив юніям, що належать до окремих фракцій, себе взаємно пікетувати, то проте юнійні робітники, що працюють у пральнянім промислі, себе взаємно пікетують. А війна між тими двома фракціями почалась від того, коли одній юнії вдалося здобути з власником пральні контракт на працю, хоч перед тим там була юнія, що належала до іншої фракції. Тепер обі юнії взаємно собі закидають вину.

СЕНАТОР ҐВІЛЕР ПРОТИ ТЕПЕРІШНЬОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — На конґресі американських промисловців виголосив промову демократичний сенатор Буртон Ґвілер. Його дехто вважає можливим кандидатом на президента з боку Демократичної Партії. Ґвілер критикував теперішню адміністрацію Рузвелта та казав, що вона спутує приватну ініціятиву людей і тим спиняє поворот до давнього добробуту. Він далі говорив, що між бизнесом, працівниками й адміністрацією не повинно бути ворожнечі, тільки добросовісна кооперація. Він обіцяв бизнесменам поміч з боку федерального сенату. На це відповів один приявний бизнесмен, Вендел Вилке, що коли конґрес подбає про те, щоб адміністрація не спутувала розгону приватної ініціятиви і бизнесу, то бизнес зобовязується знов створити варстати праці для безробітних в Америці та привернути добробут.

ПРЕЗИДЕНТ ГАНИТЬ ОГАЙСЬКОГО ҐУБЕРНАТОРА.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт зганив ґубернатора стейту Огайо, Брікера, за те, що в останніх тижнях в його стейті є багато людей, позбавлених всякої підмоги. Стейтова адміністрація, говорив Рузвелт, дуже хотіла зрівноважити свій стейтовий буджет і через те забула про людяний обовязок супроти своїх безробітних і потребуючих. Ще гостріше скритикував туж адміністрацію секретар Ікес. Він сказав, що вина за нужду в Клівленді спадає на ґубернатора Брікера, а не на посадника Клівленду, Буртона.

ШУКАЮТЬ УБИВНИКА СЕКРЕТАРЯ НІМЕЦЬКОГО КОНСУЛЯТУ.

НЮ ЙОРК. — Поліція шукає „23-літнього великого шведа", боксера з професії, який, кажуть, спав у домі секретаря німецького консуляту, Енґельберґа, коли його замордовано. Він залишив кріваві сліди своїх рук на нічнім біллі. Поліція відкинула теорію, що Енґельберґ займався шпигунством, зате приняла другу теорію, що він, правдоподібно, був полово збочений.

ЗНАЙШЛИ ЗАКОПАНИЙ АРСЕНАЛ

Два хлопці знайшли в болоті на березі ріки Пасейку коло Нюарку, Ню Джерзі, більшу скількість зброї й амуніції. Були там револьвери, рушниці, пістолі, ба навіть два машинові кріси. Все було закопане в болоті й від вогкости сильно зіпсуте, вкрите ржою й морськими черепашками. Поліція, що забрала все, каже, що зброя лежала певно принаймні пять років.

І ПОЛІЦІЯ ПОСИЛАЄ РІЗДВЯНІ ПОЗДОРОВЛЕННЯ

Поліція міста Стонгему, в стейті Масачусетс, починає тепер розсилати різдвяні поздоровлення, в котрих пишеться: „Поздоровлення від стонгемської поліції. В інтересі людства просимо вас кооперувати з нами в безпечному їжодженні й ходженні так, щоб і ви й інші люди могли мати веселі свята Різдва й Нового Року". До кожного такого поздоровлення додане завізвання на суд, бо поздоровлення висилають до тих, що ламають закон про автомобільну їзду.

ВІДЗНАЧЕНИЙ ЗА 1918. РІК

Армія признала Адисонові Гартманові з Порт Артур, Тексас, срібну медалю за відвагу, яку він показав підчас боротьби проти німецької армії в 1918 році. Каже цитація, що Гартман заслонював свого раненого команданта та відбивав ворога, поки самий не впав ранений.

НІМЦІ, ЩО ПОЗУЮТЬ ЗА ЖИДІВ

Вістка з Амстердаму каже, що до Голяндії приїздять чистокровні німці, які на своїх пашпортах мають знак „ю", тобто юде — жид у скороченні. Такі німці вдають, що вони жиди з Німеччини і, очевидно, роблять шпигунську роботу по невтральних країнах в користь Німеччини. Голяндські власті думають, що такі жиди знаходяться і по інших невтральних країнах Европи.

БОРОТЬБА НЮ ЙОРКУ ПРОТИ ПАЧКУВАННЯ ТЮТЮНУ

Поліція міста Ню Йорку заарештувала панну Рут Андерсон за те, що вона купувала папіроски в стейті Ню Джерзі й привозила їх до міста Ню Йорку, щоб у цей спосіб ощадити собі міський податок. Міський суд, перед котрий її поставлено, станув на становиці, що це безправне виминання податку. Суд признав її винуватою, а вона внесла відклик від присуду спротив; її адвокати кажуть, що федеральний закон дозволяє людині возити тютюн зо стейту до стейту.

НА ДОСМЕРТНУ ВЯЗНИЦЮ ЗА ЕБИВСТВО ЖІНКИ

Лава присяжних суддів, зложена з 9 чоловіків і 3 жінок, у суді в Вудбері, Ню Джерзі, признала Джерія Лайонса винуватим убивства своєї жінки, але припоручила судові помилувати йому життя й засудити на досмертну вязницю. Лайонс зовсім не боронився.

ОХОРОНА ІНДІЯН

Коли місто Саламанка, в стейті Ню Йорк, наложило податок на землю пані Леонії Кенджокеті, ця пішла в суд і доказала, що вона походить з племени індіян Сенека та що ці індіяни, віддавши білим землю в середині 19. століття, вимовили собі звільнення від податків. Суд на тій основі заборонив місту стягати податки від індіянки.

СТВЕРДЖУЄ ТЕНДЕНЦІЮ ДО ТОНКОСТИ В ЖІНОК

Асекураційні підприємства стверджують, що тепер є в жінок тенденція вважати тонкість модною. До цього висновку прийшли вони, порівнюючи вагу жінок з вагою кілька років тому.

Подібні періоди модної тонкости були теж у роках 1922-23 і 1932-34.

НІМЦІ ПОМАГАЮТЬ ФІНАМ

БУДАПЕШТ. — Подають як правдиве, що Німеччина висилає до Фінляндії гармати проти повзів, а також і добровольців.

В ЛАПЦІ МЕДВЕДЯ.

В Скалистих Горах, 50 миль на північ від Бенф, в Алберті, сталася така подія:

Микола Моран, фотограф сіпіярської залізниці з Монтреалу, вибрався з молодим провідником Християном Газлером у гори, щоби поробити фотографічні знимки. Коли оба йшли дорогою здовж озера Лейк Луїз, напала на них медведиця з молодим медведиком. Газлер вхопився дерева, щоб вилізти на гиляку, аде медведиця схопила його за ногу, а медведюк за другу і стягнули на землю. Тоді почали його жерти й пообривали тіло з рук і ніг. Тимчасом Моран почав утікати. Тоді медведиця лишила непритомного Газлера, кинувся за Мораном, звалила на землю і страшно пірвала його тіло. Коли Газлер опритомнів, доволікся останками сил до хати, пять миль від місця нападу. Викликали телефонічно ратункове авто, а партія людей вибралася шукати Морана. Морана знайдено непритомного в калюжі крови. Обох у небезпечному стані перевезено до найближчого шпиталю.

ВИКРУЧУЮТЬСЯ

МОСКВА. — Отже то не СССР проголосив бльокаду Фінляндії, але революційний уряд „народньої фінської республики", себто той комуністичний уряд, який наставила сама Москва. Ось такою заявою хочуть Совети обезпечити себе перед ріжними міжнародніми компліикаціями, для них неприємними.

НА МОРІ.

ЛОНДОН. — Кінець тижня приніс вісті про ушкодження британського воєнного корабля „Джерзі" і затоплення трьох товарових кораблів. Британський комунікат подає знову про значний успіх, бо затоплення двох німецьких субмарин.

ЛАДУЮТЬ БОМБИ НА НІМЕЦЬКІ БОМБОВИКИ, що мають летіти на „рейди" в Анґлії.

НІМЦІ ЗАЧИНАЮТЬ ВИСЕЛЮВАТИ ПІВ МІЛІОНА УКРАЇНЦІВ

БЕРЛІН. — На українську землю, яка щойно опинилась під советською владою, прибула з Берліну німецька комісія, зложена з 307 німецьких урядовців, лікарів, піклуванок і шоферів, що має занятись справою переселення 100,000 німців з Волині на ті західньо-українські землі, що опинились під німецькою окупацією. А з тих останніх земель, як подають німецькі джерела, пів міліона мешканців заявило охоту переселитись на територію Советів. Циле те переселення відбудеться по більшій часті піхотою задля комунікаційних недомагань.

БОЇ НАД СЯНОМ І В КАРПАТАХ.

ПАРИЖ. — Польські комунікати подають, що німці мусили стягнути до 60,000 нового війська, щоби почати ліквідувати партизанів, що зводять боротьбу з німецькими окупаційними частинами в Карпатах і здовж Сяну аж до Висли.

МАДЯРИ ЗАПЕРЕЧУЮТЬ.

БУДАПЕШТ. — Урядово подають, що вісті про мадярсько-советські бої на границі Карпатської України і Галичини є неправдиві.

ТАКИ ФОРТИФІКУЮТЬ.

БУДАПЕШТ. — В столиці Мадярщини не можна дістати цементу, бо що було, те забрано на будову укріплень у Карпатах на мадярсько-советській границі. Мадярські ґазети кажуть, що це тепер знову припала Мадярщині роля „боронити західню цивілізацію", себто боронити її перед Советами чи там Росією.

СОВЕТИ І БАСАРАБІЯ.

БУКАРЕШТ. — Советське посольство заявило через свого представника румунському міністрові заграничних справ, Гафенкові, що Совети не думають забирати від Румунії Басарабію, а тільки бажають собі жити з Румунією в якнайкращих відносинах.

НЕБУВАЛИЙ ВИПАДОК.

МОСКВА. — Советське радіо подало, що те, що було написане в органі Комуністичного Інтернаціоналу про Румунію, гнет національних меншин румунською владою і імперіялістичну війну, не є згідне з поглядами советського уряду. Це небувалий у Советах випадок, щоб могла появитись така заява. Вона тільки вказує на те, що Совети знайшлись у міжнародній політиці в дуже заплутаному становищі.

З ВЕСНОЮ.

ПАРИЖ. — У Франції рахуються з тим, що коли Советам вдасться впоратися з Фінляндією, то з весною зачнуть натискати на Румунію.

ОДЕСА ВОЄННОЮ ОКРУГОЮ.

МОСКВА. — Одеса стала воєнною округою на взір Ленінграду. До неї належить територія здовж Дністра і цілої Басарабії, себто здовж советсько-румунської границі. Місто стало твердинею першої кляси. Командантом став Шмушкевич, стягнений на місце з Монголії.

ВЕРТАЮТЬСЯ НА ЗАХІДНЬО-УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ.

ВИЛЬНО. — Польські інформації подають, що з земель, які заняли німці, вернулися до Львова впродовж останніх тижнів до пів міліона осіб, з яких 350,000 одержали советське громадянство. Повертаючі були без цента.

МІЛІОНЕРИ ПРОСЯТЬ ШМАТКА ХЛІБА.

КОПЕНГАҐЕН. — Відомости, які доходять сюди з Варшави, стверджують, що в давній столиці Польщі панує страшна нужда і тиф. Давні польські міліонери ходять по вулицях і жебрають шматка хліба.

КОБИ ПЕРЕДЕРЖАТИ ЗИМУ.

ГЕЛЬСІНКІ. — Фінський уряд рахується з тим, що воєнна ситуація зможе цілковито змінитись допера з весною, бо щойно тоді зможе Фінляндія дістати від інших держав властиву допомогу. Тепер так є, що хоч Совети виставили проти Фінляндії армію з 200,000 жовнірів, то не можуть похвалитися ніякими поважнішими воєнними успіхами. А це головно тому, що їхня зброя перестаріла, а повзи цілком нездатні.

ЛЕГКОВАЖИЛИ СОБІ ВІЙНУ.

ПАРИЖ. — Кореспонденти подають, що на західньому фронті є так, як подають воєнні комунікати, себто без змін. Кажуть, що дійшло до того, що німецькі вояки часто вилізали зо стрілецьких ровів і баламкали собі ногами, якби нічого не було. Аж французькі гармати зачали стріляти, щоб їм пригадати, що це чейже війна. Тоді допера вони повілізали назад до ям.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВИБИРАТИ ДЛЯ ПРАЦІ

Кожного року в грудні застановляємось по громадах у відділах У. Н. Союзу над тим, в чиї руки віддати провід над охороною надбаного добра і над працею в напрямі дальшого розвою того всього, що входить в обсяг діяльности У. Н. Союзу і його відділів. А як знаємо, програма цеї праці дуже широка. Вона торкається чи не всіх ділянок нашого народнього життя. І тому на відділах У. Н. Союзу і їх членах спочиває відповідальність за те життя. Якщо не дописують відділи, то не дописує американсько-українське громадянство. І так є з політичного й національного боку, а навіть з культурного й чисто релігійного, чи гуманітарного. Одним словом, з якого боку не підходити до життя американських українців, всюди відграють важну ролю відділи У. Н. Союзу.

Коли це матимемо на увачі, то зрозуміємо, чому ми прикладаємо таку велику вагу до вибору відділових урядників. Знаємо з практики, що оті всі поклики чи відозви, що ними заповнена наша ґазета, не малиб відповідного відгомону, колиб відділові урядники на них не звертали уваги і не подбали, щоби про них члени відділів заговорили і до них застосувались. Наша народня праця, наша оборона України поступає тим лекше, чим кращих маємо урядників по відділах У. Н. Союзу. Бо що добрих і совісних урядників вимагає уже сам інтерес У. Н. Союзу, про те нема потреби писати, бо це річ самозрозуміла. Але навіть і тут треба виходити з такого заложення, що коли у відділах є зацікавлення цілістю української справи, тоді у них є живіше, ідейніше життя, тоді члени працюють охотніше й для У. Н. Союзу. А саме урядники є тими, що надають відділові цього розмаху й ідейности.

Минулий рік був добрий для У. Н. Союзу. Він був найкращим з усіх останніх 10 років, на які, як знаємо, припали часи великої депресії. А коли так є, то значить, що й відділові урядники у тому році дописали. Та треба зазначити, що проте наша орґанізація могла зрости далеко більше, бо має всі дані на такий зріст. А коли це не сталося, то тільки тому, що не всі урядники і не всі відділи працювали для У. Н. Союзу. Бо нема де правди діти, маємо ще велике число таких відділів, які в орґанізаційній праці не виказують поступу. Ці недомагання гальмують властивий зріст У. Н. Союзу. І тому, коли цього місяця будемо вибирати по відділах урядників на наступний рік, то маймо ті недомагання на увазі. Треба памятати, що наша орґанізація мусить постійно зростати. І тому треба вимагати від усього членства, а зокрема від усіх урядників У. Н. Союзу постійно якнайбільшої активности. Цеж праця не для чужих, а для нас самих, для загального добра, для нашої кращої будуччини в Америці.

МОСКВА В НАСТУПІ

Звістки, що поволі доходять із земель Західньої України, свідчать, що Москва далі веде наступ на підборкання всієї України, щоб здушити всі прояви українського незалежного духа. Українських націоналістів проголошено „ворогами трудящого народу", і чисельні відозви місцевої влади, наставленої з Москви, закликають населення вести з цими „ворогами народу" безоглядну боротьбу. І її ведуть... Але — цілком ясно — не українське населення, що з тими „ворогами народу" щиро симпатизує, а всілякі нові каріеровичі, головно з чужих низів, а також і деякі наші яничари, що, як переказують, всілякими засобами намагаються виказати новим панам свою собачу відданість.

Поголоски про розстріл митрополита Шептицького виявилися неправдиві. Треба сказати, що ми тут тим поголоскам не вірили. Нащо булоб большевикам робити з хворого старця, що його дні вже однаково пораховані, нового українського мученика та викликати скандали у цілому світі?

Постать митрополита Шептицького занадто відома в світі, щоби большевики пішли на такий крок. Для цього вони занадто хитрі. Адже відомо, що митрополит Шептицький, спаралізований на ноги, не може рухатися, потребує доброго медичного догляду. Досить позбавити хворого старця хочби ліків, яких він постійно потребує, щоб цілком певно і без усякого галасу скоротити його й так недовгі дні. І ті звістки, які ми одержуємо зо Львова, стверджують, що митрополита цілковито ізольовано. До нього нікого не допускають. Коло його палати стоїть постійна большевицька варта. Хоч усі митрополичі добра сконфісковано, то, не вважаючи на це, на нього наложено... податку на пів міліона польських злотих. Питання, де людина, у якої все відібрано, може знайти ті пів міліона злотих, большевиків не цікавить. Вона мусить знайти, а як не знайде, тоді її переслідуватиме большевицький суд „за законом", як „шкідника державних фінансів", як „саботажника", що не виконує своїх податкових обовязків...

В українських часописах зявилася була звістка, що єпископ Хомишин утік за кордон. Ця звістка повстала з непорозуміння: єп. Коциловський, який мав повну можливість виїхати своєчасно з Перемишля, занятого тимчасово німецькими військами, не захотів покинути своєї епархії. Ані умовлювання українців, що знали, яка небезпека спадає на нього, ані навіть відповідні заходи німецької военної влади, що давала в розпорядження Преосвященного необхідні для евакуації тягарові авта, не могли вдіяти: єп. Коциловський залишився в Перемишлі. Але, з огляду на те, що велика частина перемиської епархії залишалася по другім боці кордону, на Засянні, перемиський епископ відправив до Ярослава свого помічника, епископа Григорія Лакоту. Звістка, що в Ярославі перебуває просв. Григорій, породила чутку про втечу еп. Григорія Хомишина. Та так є, що й еп. Хомишин залишився в Станиславові і, за останніми відомостями, його вже тричі брали на допити до большевицької ҐПУ.

Переслідування священиків і всіх релігіно думаючих та націоналістично настроених людей набрало в останніх часах таких розмірів, що, не вважаючи на трудноці, звязані не тільки з посиленням охорони границь, але й з осінньою слотою, число втікачів із Західніх Земель збільшається. Втікають без нічого, хто в чому знайшовся, щоб з душею. Серед відомих українськоу громадянству імен, серед тих, про кого ще не згадувалося в українській пресі, згадаємо тут Тиктора, видавця „Української Преси", „Української Бібліотеки", „Нового Прапору" і т. д., Макарушку з родиною, Шепаровичів, Мирона Коновальця, брата покійного Евгена Коновальця. Підтверджується вже відомі звістки про арешт обох Левицьких, Дмитра і Костя, Кузьмовича і Целевича, себто всю (за винятком М. Мудрого, що знаходиться в Кракові) верхівку УНДО. До цих імен треба тепер додати ймення Остапа Луцького, д-ра Німчука і д-ра Назарука. Їх не розстріляно, але вони мають стати ніби перед „народній суд" за зраду українського народу на користь полякам. Всіх тих, що шукають посади, запитують перш за все, чи вірить у Бога, і, як вірить, то такому відразу відмовляють. Таксамо і серед тих, що вже знаходяться десь на службі, переводять таку релігійну анкету, і тих, що виявляються людьми релігійними, звільняють із служби.

На західніх українських землях життя неймовірно подорожіло, большевики вивозять усе, що можуть, і вже тепер у багатьох місцевостях впрост голодують... Починають виявлятися всі принади большевицького „раю".

Евген Онацький, Рим.

Ольґерд Бочковський

Не стало Ольґерда Бочковського. Тяжка, невилікувальна недуга підкосила його в розцвіті розумової сили, серед невпинної наукової праці в чеській Празі.

Іполіт Ольґерд Бочковський народився 14. березня 1885 року в Степовій Україні, на Запорожжі. Батько його, Аполон Бочковський, був службовцем на Катерининській залізниці. Дитячі літа прожив Бочковський серед степів українських, а вчився в Катеринославі, в реальній школі, над сивим Дніпром, що в той час з шумом і гуком рвався крізь пороги до Чорного моря. Молоді літа Бочковського на Запорожжі — це доба великанського розвитку промисловости в південній Україні. В Україну прийшов чужоземний капітал французький, бельґійський, англійський, і тут на землі, багатій на залізну руду й вугілля, виросли фабрики, копальні, збудовані були залізниці, пароплави, склади на збіжжя (елеватори) в портах Чорного моря і т. д. В рідко заселену Степову Україну тисячами пішли робітники з ріжних країв російської держави, а тому й людність міст була мішана, інтернаціональна. Переважала російська мова, але більшість у таких містах, як Катеринослав або Одеса, складали жиди, українці, греки, турки, вірмени, німці, поляки, латиші і т. д. Мабуть ця національна ріжноманітність того краю, де народився Бочковський, дала початок для його пильного інтересу до національної справи взагалі, з чого пізніше вийшла неодна його наукова праця про національне питання.

Є щось у нашій Україні, що причаровує, приваблює, притягає людей до неї, і навіть із чужинців робить українських патріотів. Нагадаємо, що такий відомий в українському русі діяч, як професор київського університету **Володимир Антонович** (помер 1908 року), мав у своїх жилах кров мадярську й польську, а вихований був на француза-поляка, — і однак він став у зрілому віці українським патріотом. Професор **Олександер Русов** (помер 1915 року) був російського походження, його дружина Софія Русова — шведського, а однак — ці люди зробили для України доброго стільки, що неодин „расовий" українець мусить паленіти соромом за свою бездільність для рідного краю.

Також Ольґерд Бочковський прийшов до українства від чужої мови й культури. Мати його була роду литовського, батько з українського, але давно спольщеного роду. Рідна мова його була литовська і польська, народився він у релігії римо-католицькій. А проте, вирісши в Україні, не пішов Бочковський ні до поляків, ні до литвинів, а навіки звязав свою долю, свою працю і любов з українським народом.

Скінчивши науку в середній школі, Бочковський пішов до Петербурга вчитися в високій лісовій школі. Але революція 1905 року та реакція не дала йому, як революціонерові, продовжувати науку в царській Росії. Від 1906 року бачимо Бочковського на еміґрації в Празі. Тут він переміняє предмет своїх студій. Відходить від ботаніки та лісової інжинірії і захоплюється найскладнішою наукою — наукою про закони суспільного життя людей — соціольоґією. Бочковський учився в університеті в Празі під проводом славного чеського фільософа і соціольоґа Т. Масарика. Від тогож часу починається самостійна наукова і журналістична праця Бочковського. Найбільше вн вивчав справу національну. Проблема національностей була бойовою в тодішній Австро - Угорській монархії. В численних своїх статтях, уміщених в часописах майже цілої Европи, Бочковський інформує світ про політичні й культурні змагання народів царської Росії і зокрема — про український рух. В цій своїй журналістичній праці О. Бочковський виявив величезну енерґію й широке знайомство з національними рухами всіх народів Европи.

Прийшла 1914 року світова війна і наслідком війни — революція в Росії та розпад Австро - Угорщини. В бурі революції твориться незалежна українська держава. Від осени 1918 року Бочковський стає до роботи в українськім посольстві в Празі, як його секретар. Не була легка ця позиція в Празі, що була ціла просякнута москофільством і надіями на „єдину неділиму Росію". На український рух чехи звикли дивитися, як на щось зайве, що перішкоджає Росії бути сильною державою. Багато праці і такту політичного було треба, щоб паралізувати тодішні неприхильні до України настрої в Празі. Це виконував по мірі сил своїх найбільше О. Бочковський, що мав у чеськім суспільстві давні широкі звязки в ріжних колах.

Від 1921 року в Чехії скупчилося велике число української еміґрації. Від 1922 року Бочковському доручено викладати науку соціольоґії в Українській Господарській Академії в Подєбрадах. Живим словом і пером він працює для науки соціольоґії, особливу увагу зверає на ту її частину, яку називав „національоґією". Бочковський їде в південну Францію та в Еспанію, досліджує рухи катальонців, бретонців і басків, вивчає ірляндське відродження і всюди бачить ті самі закони розвою, що й в Україні: кожна нація хоче бути сама собі паном. Бочковський веде листування з дослідниками національної справи в Европі, Азії, Африці і в Америці, він мав приятелів між білими, чорними, жовтими і іншими „кольоровими" людьми земної кулі. Його память була надзвичайна, він памятав найменші подробиці з давно читаних книг. Він був невтомний у праці: після цілого дня праці в бібліотеці або в школі, він вертався ввечері додому і до глибокої ночі писав і читав. Бочковському було не тяжко прочитати за день наукову працю на 500 сторінок, байдуже якою мовою, бо він знав майже всі мови Европи. Навіть тяжкої грузинської мови він навчився. 1921 року грузинський уряд уділив йому звання почесного громадянина грузинської республіки за оборону незалежности грузинського народу в европейській пресі.

Широка освіта і дар слова робили Бочковського найпопулярнішим промовцем і лектором між українцями. Мала нагоду його побачити й почути Америка та Канада, коли небіжчика вислав Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання з Подєбрад.

Ще перед літом 1939 року Покійний робив приготування нової подорожі до Америки. Снував широкі пляни і тішив себе надією ще раз побачити американських українців. Та не судилося... Люта хвороба (левкемія) підкралася нишком і підточила О. Бочковського: в його крові розмножувалися без кінця білі тільця і маліло число тілець червоних. Деякий час помагали інекції та переливання чужої крови, але найліпші спеціялісти не знають ще відповідного ліку на цю хворобу. Ще тиждень перед смертю ходив Бочковський на засідання управи Технічно - Господарського Інституту, і всі раділи, коли бачили його в своїм товаристві. 9. листопаду ввечері прийшла катастрофа.

13. листопаду тлінні останки Ольґерда Бочковського спалено в крематорії в Празі, в присутности цілої української Праги та всіх приятелів Небіжчика — українців і неукраїнців, що прийшли віддати йому останній поклін. Не було на похороні ні вінків ні промов: так хотів у своюму заповіті сам Небіжчик. Лиш перед труною, вкритою синьо - жовтим прапором зелenів вінок із смереки та грав орґан ті мельодії, які любив Ольґерд Бочковський за життя.

Нема вже Бочковського, не стало невтомного робітника на українській ниві, благородне, чисте серце перестало битися. Він відійшов від нас у цій добі, коли таких людей треба нашому народові якнайбільше.

За вірну, віддану працю, за щирий, людяний характер, за витревалість і вогонь душі, що мав Бочковський у собі і ним других запалював, дякуємо Йому і долі, що післала нам Ольґерда Іполіта Бочковського. Пером Йому земля і вічна память між сучасниками та серед прийдучих поколінь борців за волю і права українського народу.

Друг.

ІНШИЙ СВІТ

Всі ми схильні думати, що Европа — найкраща у світі країна. Азія, Австралія, Африка — хто смів би порівнювати до нашого „цивілізованого" суходолу ці „дикі" частини світу? Інша справа, як виглядає це в дійсності.

Антін Шкардун, українець, що живе в австралійському місті Брисбені й держить тісний звязок зо Старим Краєм, пише час до часу лист до редакції „Нового Часу". Пише просто, щиро, як може писати український робітник. І пише про прецікаві речі: „У Брисбені живе девять народів. Кожна нація, хочби мала і 200 голов, нпр. італійці, має свій клюб, свою спортову площу, свою школу. Держава підтримує кожний прояв приватної ініціятиви й орґанізації; під московський еміґрантський „клюб" уряд відпустив у своїм будинку даром три кімнати. Діти вчаться всі рідною мовою, навіть анґлійського ніхто не силує вчитись, а вчаться самі, бо треба. Держава дбає так про школу, що як виїдуть люди збирати бавовну (а вибираються туди цілими родинами на ціле літо й іноді там і залишаються), то уряд посилає за ними вчительку, яку батьки хочуть, і платить їй, хоч дітей є іноді четверо—пятеро"...

І далі пише наш земляк:

„Один з моїх знайомих, 87-літній дід, оповідає нераз цікаві речі. Коли він, напр., приїхав то Австралії 10-літнім хлопцем, був на місці Брисбену тільки хутір і в хуторі поштовий будинок. На будинку був преґарний шильд. Дикуни прийшли з лісу вночі й зірвали той шильд, занесли у праліс, поставили й молилися до нього. Але в цілій окрузі, хоч був один поліцай, пішов у праліс і шильд знайшов. Тут у нас шильди всіми мовами, від російської до німецької. Нікому це не дивно, але всі дивувалисяб, як би хто протестував проти цього... Здіймати комусь шильди за те, що вони не писані по анґлійськи, т. зв. „пануючою мовою"? Нікому така нісенітниця і до голови не приходить. І взагалі нема способу вияснити австралійцеві, чому такі штуки практикується у ріжних країнах Европи. По найбільшій части не вірять, коли їм про такі практики оповідати і є склонні вважати вас за — делікатно кажучи — людину, обдаровану буйною фантазією".

І нарешті пише наш земляк і передплатник:

„Дуже мені жаль, коли іноді дістану „Новий Час" з білими плямами. Анґлійцям я ледви вияснив, що це таке, бо всі думали, що це якась фірма застерегла собі, що редакція залишила на останні вістки й забула дати їх і т. д. Але й тоді, коли я вияснив, що це таке „конфіската" й „цензура", дивилися на мене деякі так, якби я хотів їх обдурити. В Австралії повна свобода. Пиши, що хочеш, говори теж. Навіть комуністи, як роблять віче, то поліцай стоїть, заложить руки й тільки вважає, щоб не тамували руху. Держава ніякої агітації не боїться. Вона знає, що поважна більшість громадян є за неї, доцінює її опіку, цивілізаційну розбудову, підтримку приватної й національної ініціятиви і громадки підаґітованих типів не боїться".

Як вам усе це подобається? Чи годиться воно з тим, що у своїй уяві ви мали про „дику" Австралію? Не дивуємося, що наш земляк, хоч міг би, бо має добре підприємство, до „цивілізованої" Европи не спішиться і глумиться, коли йому про те згадувати.

(Я).

МИТОВІ ПЕРЕШКОДИ СЕРЕД СТЕЙТІВ

Між поодинокими американськими стейтами існують високі митові перешкоди, які відгороджують перевіз продуктів з одного стейту до другого високими митними мурами, подібними до тих, що існують серед европейських країв, охоплених духом економічного націоналізму. На основі федеральної конституції поодинокі стейти мають право накладати мита на продукти інших стейтів. А що кожний стейт має свій власний місцевий промисл, то він, щоб охороняти той промисл від конкуренції промислу інших стейтів, просто накладає на „чужі" продукти мита.

Це спинює вільний відплив і приплив ріжних продуктів, спинює розвій промислу і торговлі, А понад усе витворює льокальний, територіяльний патріотизм, а вслід за тим відосередочні почування. Федеральна влада в останніх часах почала звертати більше уваги на ті міжстейтові мита, а навіть секретар торговлі Гопкінс, створив спеціяльний комітет, який має студіювати ту справу і знаходити міри, як усунути перешкоди.

Ці внутрішні мита це, на перший погляд, погана річ. Смішно воно робиться, коли один стейт накладає мита на обуву, одежу чи машини іншого стейту; або на довіз збіжжя, овочів, молочних продуктів. Воно навіть (так виглядає на перший погляд) шкоду приносить широкому населенню. Бо припустім, що якийсь стейт має в себе маленькі зародки промислу, що

виробляє обуву. Цей промисл іще дуже нерозвинений, тому обува його не така добра, як, наприклад, зо стейту Масачусетс. А всетаки стейтовий уряд, щоб охоронити цей промисл від занику, накладає на масачусетську обуву мито, внаслідок якого її ціна скаче вгору і вона стає менше доступна для широкого загалу. Широкий місцевий загал у першу чергу поносить утрату через оте місцеве територіяльне самолюбство; так воно виглядає на перший погляд.

Фактично в тім міститься трохи глибший зміст, який на далеку мету має великі додатні впливи на дану місцевість, а навіть на економіку і цивілізацію цілої нації. Через отсі льокальні мита економічне життя стає рівномірно розстелене і зрівноважене по цілім краю. Отсі льокальні мита не допускають до того, щоб в однім місці вибуяли високо під хмари фабрики обуви, в іншім одежі, в іншім машини, ще в іншім харчеві продукти, пшениця, збіжжя і т. п. Бо коли би промисл у той спосіб посортувався і причепився лиш до одного місця, то тоді ціла територія Злучених Держав булаб між собою дуже звязана, а далі дуже від себе залежна. Ця залежність криє в собі великі небезпеки.

Уявім собі, що десь у котрійсь галузі повстав страйк. Ціла нація булаб тоді позбавлена тих продуктів. А що торговля і промисл звичайно з собою теж тісно повязані, то параліж в одній економічній галузі потягнув би параліж у другій. Таке сортування і спеціялізування малоб відемний вплив також і на психіку людей. Бо один стейт жив би жадобою виробу чобіт, черевиків, чи машин, забуваючи і тратячи безпосереднє зацікавлення в інших галузях промислу.

Та найбільше клопоту булоб у тім, колиб наступило безробіття. Люди, які звикли виробляти лиш один продукт і ним торгувати, булиб цілком безрадні, колиб у їх промислі наступила надпродукція й вони залишились без праці. Зате коли промисл є хоч може не дуже вибуялий, але перемішаний, серед людей відкриваються ріжні можливості приспособитись якось до депресії. Промисл посортований і спеціялізований скорше опиниться під державною контролею, скорше стає соціялізований владою, ніж промисл перемішаний і зрівноважений. В системі посортованого і спеціялізованого промислу держава має далеко більші обовязки займатись прокормленням людей, ніж у системі зрівноваженій. В першій одиниця стає маленькою шрубкою великої системи. В другій вона має вільний круг ділання, в якім може проявити свою індивідуальність.

Серед модерних економістів нині повляються такі, які радять американській суспільності не дбати про великі підприємства. Хай ті підприємства пропадають, кажуть вони. Коли зникнуть великі фабрики одежі, то індивідуальні кравці дістануть багато праці. На місце великих фабрик обуви віджиють старі шевці. Те саме з іншими приборами та продуктами щоденної потреби. Кожне село і містечко прокормлюватиме своїх ремісників, а вони з черги витрачуватимуть зароблені гроші в своїм селі чи містечку. Промисл здецентралізується, люди може поменше будуть виношувати та зужитковувави на рік ріжних продуктів, зате їх економічне існування стане менше залежне від великих промислових центрів і менше боятиметься депресій. Також для уряду буде далеко лекше, бо він не мусітиме займатись прохарчуванням міліонів людей.

З „ОБЕДНАННЯ”

(Звіт предсідника Омеляна Ревюка, зложений на Восьмім Конґресі Обеднання Українських Організацій в Америці в Ню Йорку дня 2, грудня 1939).

Остання каденція уряду Обеднання була повна ріжнородної діяльности на ріжних ділянках, на котрих Обеднання працювало вже здавна. Лишаючи, згідно з нашою практикою, подрібний образ цеї діяльности поодиноким урядникам, я зазначу лише загально, що вона вбільшості йшла по вже усталених дорогах.

Хоча першою ціллю Обеднання є змагання до найвищого розвитку українських іміґрантів у Злучених Державах, світові події останніх 3 літ звернули нашу увагу передовсім на другу точку: оборону українського народу в Україні. Як іміґрантська орґанізація, Обеднання далі було висловом живого зацікавлення української іміґрації справами того краю, з котрого вона вийшла. Своє живе зацікавлення Обеднання проявляло трохи інакше, як інші орґанізації, що теж заявляли або відчували таке зацікавлення. Обеднання цікавилося всею цілістю українського життя, всіми ділянками. Воно не спеціялізувалося в ні одній ділянці, а помагало українському народові в кожній ділянці, на якій лише хтонебудь хотів йому помагати. Воно помагало українському народові на українських землях, де лише це було можливо, й українському народові на іміґрації.

Обеднання далі стояло на становищі активности, себто на становищі, що всяка симпатія для української справи є доперва тоді справжньою симпатією, як вона є діяльною, як вона проявляється акцією.

Нагода до акції в користь українського народу з боку іміґранта є значно менша, ніж нагода до цього з боку українця на рідній землі, і звичайно вона обмежається до двох ділянок: перше, до оборони української справи серед тої суспільности, серед котрої ми живемо; подруге, до збирання жертв для ріжних акцій українського народу в рідному краю й на европейській іміґрації.

Обеднання робило й одну й другу роботу. В обох напрямках вона була за останні 3 роки більша, ніж у попередні 3-ліття. Та хоча його фінансова допомога була тепер багато більша, як попередніх років, з цього ще не виходить, що Обеднання це лише пересилкове бюро. Обеднання робило б а г а т о пропаґандної роботи, через улаштовування віч, демонстрацій, через відповідні пресові заяви, через видавання книжок і брошур.

Надзвичайні події в Европі, що там скоїлися впродовж трьох років нашого урядування, заставили нас до надзвичайних акцій. Ці події заставили нас вислати до Европи як свого представника нашого рекордового секретаря, д-ра Луку Мишугу.

На цей саме час найбільшого руху праці припала наша перша сутичка з американським конґресом і урядом. Властивим тлом цього інциденту були нові настрої в Америці. Воєнне напруженя в Европі відбилося й в Америці певним напруженням серед американського громадянства. Зо зростом в Америці ріжних чужинецьких пропаґанд пішли в Америці настрої проти чужинецьких акцій. Пішли домагання законних обмежень проти чужинців. Ухвалено навіть деякі такі закони. Доведено до ріжних слідств проти чужинецьких орґанізацій. Палата послів американського конґресу встановила спеціяльний комітет для розсліду неамериканських акцій під проводом конґресмена Даєса і цей почав розслідкувати всіх і вся, включаючи навіть своїх власних інвестиґаторів. Можливо, що й „Ферст Лейді оф ди Ленд”, пані Рузвелтова, це стане перед цим комітетом.

Перед цей комітет потягнуто на слідство в вересні цього року й Обеднання Українських Орґанізацій в Америці під замітом, що воно нарушило закон про реєстрацію. Цей закон підписав був президент Рузвелт 8. червня 1938. року, а ухвалений він був одноголосно обома палатами американського конґресу. Цей закон приписував, щоби всі люди, що займаються чужинецькою пропаґандою, мали записатися як такі до департаменту стейту.

Про те, що треба розуміти під чужинецьким аґентом, видав департамент стейту 6. вересня 1938. року розпорядок (реґюлейшен), у котрім описано три роди чужинецьких аґентів: людей чи орґанізації, що сповняють службу так званих дорадників публичних відносин (поблик рілейшенс кавнсил) або аґентів розголосу (поблиситі ейджент) або що поширяють політичну діяльність заграничних начальників (фердер ені политикал активиті оф форейн принсипелс). Всі такі люди чи орґанізації мали би зареєструватися в департаменті стейту до 30 днів. За нарушення постанови встановлено високі кари: грошеву кару до 1,000 долярів і вязницю до двох літ, або обі кари.

У середині вересня аґенти федерального уряду й комітету Даєса зробили ревізію в канцелярії Свободи, казали віддати собі кореспонденцію й книги Обеднання. Вони вже тоді почали мене допитувати й ставити мені певні, виразно окреслені закиди. Остаточно вони лишили мені, як голові Обеднання, візвання зявитися в Вашинґтоні на заклик („собпіну”). Коли потім прийшло телеґрафічне візвання, я мусів послухати. Можна не годитися зо слідством конґресу чи його способами, але відмовити послуху такому завізванню не можна. Пані Рузвелтова, жінка президента, котра подібно, як і президент Злучених Держав, нераз гостро критикувала слідство Даєса, заявила виразно, що вона на переслухання не напрошується, але, як її покличуть, на переслухання піде й подасть комітетові всякі інформації, за які її будуть питатися. Так звичайно розуміє обовязок льояльний громадянин. Зрештою, за непослух візванню конґресу громадянин наражається на таку саму кару, на яку наражається людина відмовою зізнавати перед судом.

Коли свідок зявиться перед розслідниками комітету в якійнебудь справі, його вже допитують при тій нагоді про ріжні справи, за які їм питатися хоче. Навіть як питаються за ріжних людей, котрих звязок з головною справою не є ясний, то й тоді свідок не може проти цього протестувати, а мусить зізнавати по правді те, що він про цих людей знає.

Головний закид уряду, чи комітету був, що Обеднання не зареєструвалося як чужинецька орґанізація. На це я обстоював, що Обеднання не є ніяка орґанізація, відповідальна перед чужим начальником і тому не є обовязана реєструватися. Що вона цікавиться життям українського народу в Европі, це правда. Це зрештою зовсім зрозуміле. Цікавляться европейськими справами всі американці, а американці, що прийшли з ріжних країв Европи, цікавляться тими краями тим більше. Нема в тому нічого безправного, ні протиамериканського, бо цеї роботи Обеднання не робить на чуже замовлення й перед ніким за неї не відповідає, лише перед своїм конґресом.

Нема теж у тому нічого неамериканського, що американці українського роду цікавляться визвольною боротьбою своїх земляків у старім краю. Цікавилися тим виходці з Ірляндії, Польщі, Німеччини, зо всіх країв Европи.

Що більше (я ствердив далі), Обеднання ніколи не ширило ніякої неамериканської ідеольоґії. Так, Обеднанню роблено закиди, що воно не демократичне, але Обеднання це демократична орґанізація, котра в своїй ідеольоґії все була й досі є демократичною, не зважаючи на те, що ріжні чинники пробували її з цеї ідеольоґії зісунути. Її всі заяви без винятку є справді демократичні.

Я старався показати, що способи орґанізації й ведення роботи Обеднання наскрізь демократичні. На своїх конґресах вона держиться звичайних демократичних форм. Уряд Обеднання ніколи не дозволяє собі поширяти самовільно надані йому права. В висилці грошей Обеднання все держиться волі жертводавців.

Закидали, що не всі орґанізації, що присилають гроші через Обеднання й присилають делеґатів на конґреси, є демократичні. Я відповів, що може й таке бути, але в Америці нема законного обовязку бути демократом ні для громадян ні для орґанізацій. Обеднання навіть не може зглядати в те, яка є структура чи ідеольоґія орґанізації, що приступає з ним до спільної акції. Ми не дивимося за те, яка вона є. В Америці вільно всякій орґанізації бути такою, якою їй подобається, і як американський уряд, надавши їй чартер, її тимсамим законно признає, нам нічого зглядати в її ідеольоґію чи орґанізацію. Нас може обходити лише питання, чи така орґанізація, будучи на наших конґресах, поводиться згідно з нашим статутом, себто за правилами демократичного поступовання.

Не мало труднощів мав я ще з виясненням орґанізаційної структури Обеднання. Допитувачі домагалися від мене спису членів Обеднання Українських Орґанізацій. Коли я їм сказав, що Обеднання не має фізичних осіб як членів, а лише товариства, то вони домагалися від мене спису таких членів-товариств. Коли я їм сказав, що наша орґанізація це дуже люзна орґанізація, гейби конфедерація товариств, яких одинокою кваліфікацією є пересилання грошей на народні цілі через Обеднання та висилку делеґації на конґрес Обеднання, себто коли я сказав, що Обеднання і спису відділів не має, то це пояснення видно зробило на допитуючих некорисне для нас враження. Виглядати могло, що це ми створили навмисно таку нібито орґанізацію, таку фікцію, що має існувати на папері й заслонювати інші орґанізації, які роблять якусь безправну роботу. Таке часто справді буває, і тому треба було довгого переконування, щоб їх упевнити, що Обеднання робило так у зовсім добрій вірі, не маючи при цьому ніякої скритої, не то безправної цілі. Атже, є такі люзно звязані союзи й серед родовитих американців. AMERICAN YOUTH CONGRESS є мабуть найкращим приміром такої орґанізації.

Справа ця стала також на чергу дня по вибуху війни між Польщею й Німечиною, а потім війни між Німечиною й Анґлією й Францією. Президент Рузвелт оголосив тоді проклямацію про невтральність Америки в війні. На основі обовязуючого тоді закону він заборонив збирати якінебудь жертви для воюючих урядів. Збирання жертв на з а к у п н о медицини і допомоги в воюючих державах було дозволено, але під умовою сповнення вимог, поданих урядом. Ці вимоги жадали, щоб особи чи орґанізації, що займаються такими збірками для країв у війні, зареєструвалися в департаменті стейту і подавали докладні місячні звіти зо збірок і розділу таких збірок. Через те, що Обеднання не має властивих членів, і тому не має повної контролі над жертводавцями, Обеднання могло би податися до такої реєстрації хіба за спеціяльним дозволом уряду, яке могло би бути дане аж по докладнім виясненні справи в Департаменті Стейту. Обеднання питалося Департаменту Стейту, чи вільно йому збирати жертви для одного інституту в Чехії, себто чи Департамент Стейту вважає Чехію за частину воюючої Німеччини, але в тій справі довго ніякої відповіди не було, а коли нарешті й прийшла, то Обеднання за таку реєстрацію ще не подалося.

Що справи зо слідством за нарушення закону про реєстрацію, то я маю надію, що мої зізнання переконали комітет Даєса, а посередньо уряд, що Обеднання не підходить під кваліфікації тих орґанізацій, що мають реєструватися в департаменті стейту як чужинецькі аґенти. Та, очевидно, я цього не можу бути певний. Я заявляв одно, але уряд може бути невдоволений заявою. Заява ще не доказ. Може він захоче пояснити якісь наші поступки як сповнювання чужинецької аґентури. Майбутнє покаже, як дивиться на Обеднання уряд. Думаю, що не треба буде на це довго ждати, бо ґенеральний прокуратор уже заповів, що уряд почне незадовго потягати до відповідальности всіх тих, що мали реєструватися, як чужинецькі аґенти, а не зареєструвалися. З огляду на те, що така можливість все таки ще є, а Обеднання на такі справи фондів не має, то може порадно було би, щоб конґрес і над цею справою застановився, звідки взяти би евентуально гроша на правну оборону.

Навіть як це все промине без ніякого клопоту для Обеднання, то й у такому випадку, на мою думку, ці всі досвіди Обеднання показують, що для Обеднання в цих критичних часах, коли Америка з таким підозрінням слідкує за ріжними чужинецькими ідеольоґіями й орґанізаціями, і для чистого спокою при збиранні жертв, буде краще, як воно перемінить свою орґанізаційну структуру в тому напрямі, що воно стане звичайною постійною орґанізацією, опертою на членах, що платять вкладки й у статутових справах признають Обеднання своїм зверхником. Треба, щоб Обеднання відповідало лише за себе, а за більше нікого. Ми вже переходили пару разів переміни в орґанізації, коли наш досвід показав нам певні недостачі. Коли досвід показує нам не користі з теперішньої форми орґанізації, ми не повинні завагатися змінити її й тепер, відповідно до нашого досвіду. Навіть якби треба зміняти чартер і назву орґанізації, ми не повинні вагатися, як це видається нам доцільним.

Обеднання старалося все розглядати справи свобідною дискусією всіх національних питань. Воно проголошувало зо своїх нарад не лише висліди, не лише резолюції, але й в імя демократії, що стояла все в нашій основі, і самі дискусії. При помочі цих дискусій ми вчилися, як розвязувати публичні справи. Стаємо ми тепер перед спеціяльними труднощами через величезні перевороти на українських землях, але, поглянувши в минуле, Обеднання може теж подивитися в майбутнє з вірою, що й ці нові кризи ми переживемо, що й нові питання, які перед нами ставить незавидна доля, ми теж розвяжемо успішно, за нашими найкращими силами.

ФІНСЬКІ ПРЕДСТАВНИКИ.

При столі сидить Гяльмар Прокопе, фінський посол у Вашинґтоні, за ним стоїть його секретар, Рісто Солянко.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ПІТСБУРҐ, ПА.

Пошанують пісню і проф. О. Кошиця.

В память 20-літньої річниці концертової поїздки Національної Капелі по культурному світі з українською піснею буде влаштований Ювилейний Концерт 28. лютого 1940 р. Не один з нас бачив на фільмі, як, наприклад, мексиканці обкидували квітами проф. О. Кошиця, диригента згаданої капелі. Слід би тепер пригадати ті триюмфи, бо це триюмфи української пісні, української культури. Згадуємо за цей концерт тепер, щоб товариства здержались на той день від інших вистав чи підприємств. Концерт буде в „Карнеґі Мюзик Гол” у Пітсбурґу. Підготовою займається о. Г. Павловський і Мирослав Желіхівський. Злучені хори, арнольдський і пітсбурґський, що виступатимуть на концерті, виступлять іще з програмою в „Стівенс Фостер Меморіел Гол” в „Пітсбурґ Юніверзіти”, але вже 12. грудня б. р., в 8. год. вечором. Буде там даний доклад про українську музику і професора О. Кошиця, виголошений п. Володимиром Желехівським.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

о. И. Ж., Пітсбурґ, Па. — Допис подамо в формі короткої новинки, бо інакше не пішов би цього тижня, бо ми завалені матеріялом, що залягає. Пізніше зможете написати далеко більше.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70., відбудуться у вівторок, 12. грудня, в год. 7. ввечір, в гали У. Н. Дому, 181-183 Фліт Ст. Кожний член обовязаний вирівняти свої вкладки по кінець року, як також за померлих і за тікети балеві, щоби не оставало довгу на наступний рік. На тих зборах є важні справи до полагодження, тому кожний член є обовязаний прибути на збори, щоби потому не було нарікання проти ухвал, які будуть ухвалені на тих зборах. — Пилип Дмитриха, пр.; Михайло Самоїл, кас.; Антін Онисик фін. секр. Anthony Onysyk, 117 Lake St., Jersey City, N. J. Phone: Journal Sq. 2-4298.

Гарна мова.

Батько до синка: Петрусю, чи то правда, що ти понаучував нашу папугу говорити такі погані слова?

— Алеж тату, я лише розповідав їй, як ти до нас говориш, коли вернешся з шинку.

-:- З ДНЯ -:-

ЗОГНИЛИЙ КОРМ.

Якби в склепі нам склепар дав замісць свіжих продуктів стухлих і зогнилих, а ще до того їх недоважив, то ми того склепаря назвалиб „шахраєм".

Колиж деякі „публіцисти", „великі політики" і „суспільні реформатори" дають нам стухлу і зогнилу духову поживу, то ми не виявляємо такого обурення. Та в дійсності на духову поживу треба звертати більшу увагу, ніж на матеріяльну. Бо покручена, спантеличена фальшивими теоріями і демагогією душа, це далеко поважніша справа, ніж навіть затроєний шлунок.

ЯК ДИСКУТУЮТЬ РАДИКАЛИ.

Ось з такими зогнилими аргументами виступають наші радикали і затроюють ними душі читачів. До тих зогнилих аргументів належить і те, чим тепер писується найновіша радикальна „зоря" на американськім континенті, п. Н. Григорів. Чим його радикальні „мудрощі" пахнуть, можна пізнати хочби по тім, що він написав у „Народній Волі" з 2 грудня ц. р. під заголовком „Капіталісти без капіталу".

Ми вже нераз зазначували, що є добре запускатись у дискусії над основними ідеольогічними питаннями з іншими політичними угрупуваннями, бо шляхом річевої дискусії можна краще освідомляти суспільність. Нам іде про знайдення правдивого шляху. Коли хтось нам річево викаже, що ми помиляємось, ми йому за те вдячні. І таке повинно бути між усіми, а бодай серед чолових ідеольогічних противників.

МИ ПОМИЛИЛИСЬ.

У 270 числі „Свободи" ми заквестіонували правдивість твердження п. Григорієва, чи доцільно нам у суспільнім житті керуватися дефініцією капіталу К. Маркса, який звязував капітал усе з визиском робітника. Чи не краще нам керуватися дефініцією інших економістів, наприклад Адама Смита, який під капіталом уважав всяке добро, яким ми виробляємо інші добра, призначені для нашого щоденного вжитку. Дослівно ми говорили: „Капітал — це гроші, що приносять зарібок; це фабрика і машини, які виробляють ріжні продукти; це торговельна фірма, яка приносить зиски; це копальня мінералів, чи земля, що родить продукти; капітал це навіть суконки артистки, коли ті суконки потрібні їй не для особистої приємности, але для професії; капітал це голки шевця, як каже Адам Смит; це коробка хлопця, на якій він чистить черевики; це кошик з яблуками перекупки на базарі... Коли нема капіталу, нема на чім виробляти продуктів щоденної потреби. В краю настає нужда".

Вкупі з цею дефініцією капіталу висказано там також думку, що нема чого радіти, коли в нас не було свого капіталу, бо наші робітники мусіли їхати в світ і працювати на чужих капіталістів.

ЩО НА ЦЕ П. ГРИГОРІВ?

Пан Григорів, замісць оборонити свою марксівську дефініцію капіталу, а опрокидувати Адама Смита, пише статтю, в якій накидається на отсю колюмну, що вона „стає в обороні капіталістів". Автора цеї колюмни він навіть саркастично порівнює з „панком", що хоч „без шеляга в кишені", „захищає капіталістів". В демагогічний спосіб він питає: „Чи колумніст „Свободи" думає, що його робітники наняли для того, щоб він захищав інтереси капіталістів проти робітників?"

Ні, „колумніст „Свободи" не обороняє капіталістів проти робітників", тільки обороняє робітників перед такими „панками" як соціяліст п. Григорів, що замісць здорового духового корму дають стухлий і зогнилий та викривляють ним душу робітника.

ДЕМАГОГИ.

Це відома справа, що всякі радикально-соціялістичні демагоги викликували серед нашого народу ненависть до капіталу і тим убивали серед нашої суспільности пошану до творчого майна. Те майно захоплювали в свої руки чужі зайди. Нашіж люди лишалися тяглом, худобою в чужих капіталістів.

Ті радикальні демагоги навіть тут в Америці стараються витворювати сліпу ненависть до капіталу, загострюючи серед нашої суспільности на большевицький лад зарядки клясової боротьби. В Америці розумні й поступові люди шукають розумнішої розвязки, коли борються за поліпшення долі робітника.

Ми не тішимося, що серед нашої суспільности нема багатих людей. Не тішимося, що нашим людям приходиться все виконувати найчорнішу роботу й працювати на чужих капіталістів. Ми бажали би, щоб і в українців був великий власний капітал у заряді власних людей. Бо коли наш рід буде багатий і його багатства ніхто не буде вивозити, то він уже знайде якийсь спосіб, щоб розділити те майно справедливо, себто так, щоб робітничі інтереси не були покривджені. Але в першу чергу треба нам самим майно мати, себто дістати капітал у свої руки.

БЕЗ ДОПОМОГИ.

Як у Клівленді не стало допомогових фондів, багато родин таких, як отся, осталися без засобів до життя. Нові фонди будуть аж по 1. січня.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛФІЯ, ПА.

Приготування до Святочної Академії в честь Героїв України.

На землях, де живуть наші брати і сестри, останніми тижнями зайшли великі події. Ці події є дуже страшні, але водночас і потішальні.

Впала февдальна Польща, що силою переміновала українців на поляків, що винищувала наших провідників, що тримала по тюрмах сотки і тисячі нашої молоді, що переводила криваві пацифікації над нашими безборонними братами і сестрами.

На місце Польщі на західній українській землі прийшла друга держава, що не менше ворожа до українців. Це та азійська, комуністична Москва, що розстрілями і виселюванням наших народніх провідників і українських патріотів хоче до щенту вбити бажання українців жити на своїй землі по своїй волі.

До здійснення цього, що сталося, причинилася брехлива націстична Німеччина, що, використовуючи поневолення українського народу, помогла комуністичним азіятам без бою загарбати землі Західної України.

Тим з нас, що слабші духом, видається, що нашим братам і сестрам нема виходу із того страшного положення, в якім вони опинилися. Та так не є. Українська земля є зрошена кровю українських героїв. Та кров увійшла в українську землю і з неї виростає нове і могуче змагання нашого народу до волі.

Кров, пролита за кращу долю нашого народу, відзивається і до нас, виходців української землі, і наказує нам не складати безнадійно рук, але дальше продовжувати діло українських героїв. Боротьба за вільну і незалежну українську державу мусить дальше продовжуватись, і то безперервно. На нас лежить обовязок давати поміч тій боротьбі, щоб наші брати і сестри в краю могли стати такими вільними, якими ми є в Америці.

Щоб закріпити нашу постанову, ми хочемо пошанувати тих, що лишили нам таку дорогу спадщину. Відділи Державного Відродження України й Українського Золотого Хреста у Філядельфії влаштовують у неділю, 24-го грудня 1939 року, Святочну Академію в честь поляглих героїв України. Вибираємо день 24-го грудня, бо тому 7 літ, 23-го грудня 1932 року, згинули два українські герої, Білас і Данилишин, з рук польського ката.

У Святочній Академії будуть брати участь національні товариства.

Для звеличання українських героїв приїде з Ню Йорку Український Хор під проводом вмілого диригента п. Юрія Кириченка. Будуть святочні промови, сольоспіви і деклямації. Будуть виступати наші місцеві хори, як Козацький Хор і інші. Просимо всіх прийти по можности принести жертву, яку передамо на ширення правдивих інформацій про визвольні змагання українського народу до волі.

Вашою участю у святі ви разом з усіми щирими приятелями українського народу докажете, що вмієте шанувати українських героїв і вмієте йти їх слідами аж до остаточного закріплення Вільної України на всіх українських землях.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Комітет Святочної Академії в честь Героїв України:

Микола Ворончак, Степан Міляш, Степан Сеньків, Теодор Свистун, Митро Пасічник, Василь Вітошинський, Юрій Злубко, Степан Ялечко, пані Осипа Сіткевич, пані Олена Фостик, Петро Бронецький (Честер), Теодор Ґула (Вілмінґтон), Андрій Грицький (Коцвил),

ЗАБОРОНА КУРЕННЯ

Посадник міста Ню Йорку Ля Ґвардія підписав ухвалений міською радою закон про заборону курити в театрах, о-перах, фільмових театрах і в театральних прибудованнях.

Курці роблять заходи, щоб у деяких частинах театру було дозволено курити.

ВОДА ПОМАГАЄ, ЩОБ ЗАЛІЗО ГОРІЛО

Залізо також горить, тільки дуже поволеньки. Та щоб залізо горіло, потрібно води. Коли поверхня заліза змокріє, то появиться ржа. Кисень і вода лучаться з залізом і так витворюється ржа. Коли кисень тісно лучиться з умнебудь, то в дійсному розумінні витворюється вогонь. Тому ржавіння — то в дійсності повільне горіння заліза. А ржа — то попіл.

ПОДЯКА.

Складаю найсердечнішу подяку всім знайомим і незнайомим, рідні, близщій і дальшій, що не опустили мене в моїм смутку і горю, а взяли участь у похороні мойого дорого мужа

ІВАНА ГОРОДИСЬКОГО.

Щира подяка тим, що зложили цвіти; тим, що послужили автомобілями; і усім, котрі взяли участь у похороні. Щира дяка членам Тов. Запорозька Січ, що відвідували Покійного за життя, а на похороні несли домовину. Складаю щиру сердечну подяку місцевому парохові о. Дм. Лепишинові і о. М. Мостинському з Провіденсу, котрі служили богослуження і похорон й голосили прощальні слова.

Щиро сердечна подяка!

Анеля Городиська,
Вонсакет, Р. Ай.

Цементові цеголки стаються твердші, коли старші; вапно переміняється у скаменіле вапно.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ (38)

„Ми йдемо!" — промовив горяним голосом Мунґо. Водночас він давав якісь інструкції своїм воякам. По його рухах виходило, що ті інструкції відносяться до вязнів; щоб вязні часом не повтікали по дорозі. По півгодинним марші вони вийшли на поляну. „Диви, слони", закликала Дженета.

„Столиця Аґті далеко", знов застогнав Мунґо і додав: „Треба їхати слонами". На команду Мунґа 6 слонів виступили вперед і зблизились до гурта з вязнями. Мунґо звелів Тарзанові першому всідати на слона. Тарзан послухав приказу. Він підійшов до труби слона, а той легко витаскав його на себе.

В подібний спосіб слони витаскали на себе інших вязнів. Коли все було готове, ціла та валка рушила вперед добре втовченим шляхом. Ця подорож булаб навіть цікава, якби не це, що невідома доля лежала перед вязнями. Під вечір валка вийшла на широку рівнину. На тій рівнині розляглось дивне місто.

„Столиця Аґті", з великою пошаною вимовив Мунґо. Пері розворушився: „Видно, ми кудись таки ідемо, а не стоїмо на місці. Скоро довідаємося, що то таке той, та чи те, Аґті, та що воно зробить з нами". На цю заввагу всі мовчали. Бо всі сподівалися чогось лихого. „Краще говорім про що інше, поки час", заввважив майор.